

[Alfred Jensen.]

fremmede markeder, og man skal heller ikke regne med, at det betyder større salg på det hjemlige marked. Selvom der vil komme en billiggørelse — vi bestrider ikke, at det kan blive tilfældet —, vil det ikke betyde en mærkbar stigning i smørsalget herhjemme. Den løn-, skatte- og beskæftigelsespolitik, der føres herhjemme, vil forhindre, at smørret bliver en daglig gæst på den jævne mands bord. Man må regne med, at det kun vil blive sat på bordet ved højtider. Til daglig må man, som jeg også har hørt andre ordførere give udtryk for, være klar over, at smørret ikke vil stå på den jævne mands bord. Det vil være margarine og måske endda produkter, der er endnu billigere.

Hvad beskæftigelsen i det lange løb angår, kan det ikke føres så meget i marken til fordel for en sådan rationalisering. Derfor skal man ikke stille for store forventninger. Noget andet er naturligvis, at man rent øjeblikkeligt ved en sådan forøget investering vil være i stand til at fremme beskæftigelsen; men når de beløb, der her er foreslået — for så vidt mejerierne tager imod dem og anvender dem —, er brugt og de fire år er gået, vil den fremkaldte beskæftigelse være et overstået stadium, og så vil vi vende tilbage til de gamle forhold. Hvad bliver da resultatet? Ja, det bliver så det, at der bliver mindre beskæftigelse i mejerierne, for der bliver ikke brug for den samme arbejdskraft i disse større og moderniserede mejerier, der her er tale om, og spørgsmålet er så, hvad man vil gøre med den del af mejeriernes arbejdskraft, som herved bliver skubbet ud af produktionen. Har man truffet foranstaltninger til, at de kan få beskæftigelse på andre områder, eller vil man uden videre, som det er sket for mange landarbejderes vedkommende, lade dem gå på socialkontoret eller henfalde til at leve på arbejdsløsheds-kasserne i en betragtelig tid fremefter? Det er faktisk det store problem.

Jeg rejste i går spørgsmålet om, hvordan man stiller sig til den side af rationaliseringsproblemerne. Ingen kan have noget imod, at vi forbedrer produktionsprocessen, gør produkterne bedre, gør arbejdet lettere, hvis det bare ikke betyder øget arbejdsløshed, eller at en bestemt del af befolkningen kommer til at bære byrderne. Jeg fik intet svar af finansministeren i går. Jeg ved ikke, om landbrugsministeren i dag vil svare på spørgsmålet om, hvad man har tænkt sig at gøre med den arbejdskraft, der her bliver ramt af rationaliseringen. Jeg ser i den

skriftlige fremsættelse, at mejeristernes organisation har affundet sig dermed, men det er ikke for mig tilstrækkeligt. Det afgørende for os er: Har man skaffet de mennesker beskæftigelse, har man givet dem erstatning? Ministerens svar på dette spørgsmål vil være bestemmende for vor stilling til lovforslaget.

Tholstrup: Jeg vil begynde med at trøste det ærede medlem hr. Alfred Jensen med at sige, at en sådan rationalisering, som her foreslås, sandsynligvis vil betyde større beskæftigelse, idet den vil kræve en stor administration.

En rationalisering af mejeridriften er selvfølgelig en udmærket ting, men hvis en sådan rationalisering skal forceres frem, bliver den for det første dyrere at foretage end ved en rolig og besindig udvikling. En sådan besindig rationalisering finder allerede sted nu fra dag til dag. Når det i dag ikke sker i hurtigere tempo, end det gør, skyldes det hverken mangel på kapital eller mangel på vilje fra landmændenes side, men den omstændighed, at de danske maskinfabrikkers kapacitet er for lille til at kunne klare de forhåndenværende ordrers afvikling. De fleste maskiner er der 2—3 års leveringstid på, og hvis man nu vil forcere moderniseringen, må det nødvendigvis medføre, at man først og fremmest investerer betydeligere beløb i maskinfabrikkerne, således at de er i stand til at fremstille mejerimaskiner. Men hvad skal vi så gøre med disse fabrikker, når femårsplanen er overstået? Vil de da være i stand til at forrente og afskrive deres udvidelser? Vil de være i stand til at få rentefri lån, som det her jo for hovedparten af pengenes vedkommende er? Rent forretningsmæssigt må man vende sig imod enhver kunstig finansiering, hvor ansvar og risiko ikke i samme grad som nu følges, og hvor man derfor heller ikke kan regne med, at dispositionerne bliver ligeså økonomisk præget. Hvis en rationalisering af mejerierne ikke billiggør produktionen mere, end at den kun er i stand til at bære en 2 pct.s forrentning, bør den overhovedet ikke finde sted. Når private bygger fabrikker eller sætter ny maskiner ind, er det helt andre forrentnings- og afskrivningssatser, der regnes med. Hvad der ikke er klogt for en privatmand at gøre for sine egne penge, kan det heller ikke være til samfundets gavn at lade 100 privatmænd gøre for fremmede penge og fremmed risiko.

Da kalkulationerne således bygger på en meget lille fortjenstmargen, kan uovervejede og ikke af økonomi prægede dispositioner